

Το μεγαλοπρεπές Κολωνάκι !

Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Άλλοτε χώρος συνεύρεσης καλλιτεχνών και διανοουμένων, κάποτε κέντρο εκπόρευσης κοινωνικών και πολιτικών ζυμώσεων, ενίοτε χώρος εκπλήρωσης του αστικού ονείρου και της μεγαλόπρεπης ζωής, με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο, το Κολωνάκι αποτέλεσε μια επίζηλη περιοχή που γοήτευε και σαγήνευε το συλλογικό φαντασιακό. Παράλληλα με την κοινωνική και καλλιτεχνική του αύρα τα καλαίσθητα και πανέμορφα νεοκλασικά του κτίρια αλλοτινών δεκαετιών – ιδιαίτερα στα πίσω κομμάτια του της Δεξαμενής και της Μονής Πετράκη - γονιμοποίησαν χωροταξικά την αισθητική του και το κατέστησαν μια πανέμορφη συνοικία. Ιδιαίτερα τις μεσοπολεμικές και μεταπολεμικές δεκαετίες το κομμάτι του Κολωνακίου πλησίον της Δεξαμενής, υπήρξε αριστουργηματικό. Η συνοικία χωροταξικά υφίσταται στην κυριολεξία στην καρδιά του κέντρου της Αθήνας. Και

κατά ένα μέρος οφείλει τον αριστοκρατικό της χαρακτήρα και στο γεγονός ότι υπήρξε δίπλα απο τα Ανάκτορα, που της προσέδιδε επι βασιλείας ξεχωριστή κοινωνική αίγλη. Το Κολωνάκι αίρει την ονομασία του σε μια μικρή κολώνα, που παλαιότερα βρίσκονταν στην Πλατεία Δεξαμενής και αργότερα τοποθετήθηκε στην Πλατεία Φιλικής Εταιρείας. Η ύπαρξη του κολωνακίου τόσο εδώ όσο και σε άλλες συνοικίες, ήταν συνυφασμένη με την πρόληψη και αποτροπή επιδημιών. Ειδικότερα αυτής της μορφής τα κολωνάκια τοποθετούνταν πάνω σε γούβες, στις οποίες πρωθύστερα είχαν θάψει δυο σφαγμένα ζώα, δίδυμα μοσχάρια, τα οποία με πομπή είχαν γυρίσει σε όλη την πόλη, για να εξορκίσουν το κακό. Και όμως και με ένα αθλητικό γεγονός της εποχής της τουρκοκρατίας, ήταν συνδεδεμένο το Κολωνάκι. Αποτελούσε την εκκίνηση του «Τζιριτιού» δηλαδή των αγώνων εφίππου ακοντισμού για τους Τούρκους.

Στα χρόνια επίσης της Τουρκοκρατίας η συνοικία του Κολωνακίου περιελάμβανε πολλούς αγρούς, αμπελώνες, αλλά και στάνες βοσκών που ζούσαν τα κοπάδια τους στις πλαγές του Λυκαβηττού και πωλούσαν το γάλα τους στην καινούρια πρωτεύουσα της χώρας. Το Κολωνάκι άρχισε να συγκροτείται οικιστικά στις αρχές της δεκαετίας του 1860 και μέχρι το 1880 δεν συγκέντρωνε μεγάλο αριθμό κατοίκων. Το κέντρο της περιοχής του Κολωνακίου, συνιστούσαν οι γύρω απο την εκκλησία του Αγίου Διονυσίου οδοί, στην οδό Σκουφά. Κομμάτι του Κολωνακίου αποτελούσε και η περιοχή της Δεξαμενής η οποία κατοικήθηκε ενωρίτερα απο αυτό και στην οποία διέμεναν λαϊκά στοιχεία, εργένηδες και μετανάστες του εσωτερικού.

Ένεκα του μικρού αριθμού κατοίκων της, η Δεξαμενή μέχρι και τις αρχές του 20-ου αιώνα τις νύχτες εθεωρείτο επικίνδυνη. Στις επόμενες δεκαετίες όμως η Δεξαμενή, κατοικήθηκε απο διαπρεπείς φυσιογνωμίες της τέχνης, των γραμμάτων

και του πολιτισμού, που της προσέδωσαν ξεχωριστό ηθικό κύρος. Απο τα τέλη του 19-ου αιώνα και τις αρχές του 20-ου, το Κολωνάκι αρχίζει να προβάλλει ως μια απο τις κατ'εξοχήν αριστοκρατικές συνοικίες των Αθηνών.

Ενώ την ίδια αυτή περίοδο, η περιοχή αποκτά και επιβλητικές αρχοντικές κατοικίες που την εμπλουτίζουν αισθητικά με το χρώμα τους. Ωστόσο αυτός ο αρχοντικός οικιστικά χαρακτήρας του Κολωνακίου, κορυφώθηκε προς τα τέλη του μεσοπολέμου και τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Παράλληλα με τα πανέμορφα και αρχοντικά νεοκλασικά της οικοδομήματα η περιοχή ίδια στην Δεξαμενή, διέθετε μερικά απο τα σπουδαιότερα λογοτεχνικά καφενεία των Αθηνών - όπως τα «Ηνωμένα Βουστάσια» κ.α. – που αποτελούσαν πνευματικό ορμητήριο και χώρο καλλιτεχνικής εκπόρευσης της διάνοησης. Ενώ βεβαίως και αρκετοί εκ των κορυφαίων λογοτεχνών και διανοουμένων της εποχής τους, υπήρξαν κάτοικοι της περιοχής του Κολωνακίου. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους Μιχαήλ Μητσάκη που έμενε στις οδούς Αλωπεκής και Πλουτάρχου, τον πρώτο πρόεδρο της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών, συγγραφέα εν άλλους των αριστουργημάτων «Ο Πατούχας» και «Οι άθλιοι των Αθηνών» Ιωάννη Κονδυλάκη, που διέμενε αρχικά στο τέρμα της οδού Βουκουρεστίου την περίοδο (1890-1915) και απο το 1916 στην οδό

Δημοκρίτου, τον απaráμιλλο κριτικό και ποιητή Μάρκο Αυγέρη στην Δεξαμενή μόνος του και αργότερα με την Γαλάτεια Καζαντζάκη στην Δεινοκράτους, εν συνεχεία στην οδό Σπευσίπου και ύστερα στην οδό Αλωπεκής, την Γαλάτεια Καζαντζάκη επίσης με την αδελφή της Έλλη Αλεξίου, στην οδό Δεινοκράτους, τον γίγαντα των ελληνικών γραμμάτων Νίκο Καζαντζάκη με την Γαλάτεια στην οδό Αναγνωστοπούλου 30, τον Δ. Χατζόπουλο στην Δεξαμενή, την ποιήτρια Μελισσάνθη στην οδό Δεινοκράτους, τον απaráμιλλο δημιουργό των «Μοιραίων» ποιητή Κώστα Βάρναλη στην οδό Δημοχάρους 49 αλλά και τον αναγεννησιακό μας διανοούμενο και πρωθυπουργό της Ελλάδος Παναγιώτη Κανελλόπουλο στην οδό Ξενοκράτους. Στο Κολωνάκι έμεινε ακόμα ο εθνάρχης Ελευθέριος Βενιζέλος με την σύζυγό του Έλενα στην οδό Λουκιανού. Ακόμα στην δύση της ζωή του στο Κολωνάκι διέμενε και ο ασίγαστος μυθιστοριογράφος μας, συγγραφέας του «Κίτρινου Φακέλου» και της «Μεγάλης Χίμαιρας» Μίτια Καραγάτσης, στην διασταύρωση των οδών Ηροδότου και Πατριάρχου Ιωακείμ. Παράλληλα σημειώνουμε ότι στο Κολωνάκι διασώζονται σήμερα σημαντικά νεοκλασικά κτίρια αρ ντεκό και μοντερνιστικά του μεσοπολέμου.

Σκουφά

Κεντρική οδική αρτηρία του Κολωνακίου αποτελεί η οδός Σκουφά, προς τιμήν του έξοχου ηθικά πατριώτη και συνιδρυτή της Φιλικής Εταιρείας Νικολάου Σκουφά. Επι της οδού Σκουφά υφίστανται σημαντικά κτίρια, άρρηκτα συνδεδεμένα με την ιστορική και πολιτισμική ταυτότητα της Αθήνας μας. Παραθέτουμε μερικά εκ των σημαντικότερων απο αυτά.

Ναός Αγίου Διονυσίου

Ευρίσκεται επι της οδού Σκουφά στο τμήμα ανάμεσα στις οδούς Λυκαβητ-τού και Δημοκρίτου. Ο ναός ανηγέρθη προς τιμήν του πρώτου επισκόπου και πολιούχου της Αθήνας Διονυσίου Αρεοπαγίτη και οικοδομήθηκε στον χώρο άλλης προϋπάρχουσας μικρής εκκλησίας του 1886, η οποία γκρεμίσθηκε το 1900 για να ανεγερθή η νέα. Η εκκλησία οικοδομήθηκε το 1923 σε σχέδια των Αναστασίου Ορλάνδου και Δημητρίου Καραντινού-Φιλιππάκη, σε αρχιτεκτονική αισθητική νεομπαρόκ. Ενώ την αγιογράφιση του ναού είχε

επιμεληθεί ο μεγάλος ζωγράφος μας Σπύρος Βασιλείου το διάστημα 1936-1939. Ένα

ιστορικό όμως γεγονός απο την κοινωνική ιστορία της Αθήνας, είναι συνδεδεμένο με τον Άγιο Διονύσιο. Παραπλεύρως του ναού υπήρχε ένα καφενεδάκι του Κακιούσης. Ο Κακιούσης πίστευε ότι είχε φθάσει στην δύση της ζωής του. Έκανε έτσι το εξής μακάβριο αστείο. Ενοικίασε αμαξήλατες νεκροφόρες της εποχής απο το Κολωνάκι μια ημέρα και με την

ακολουθία οργάνων, περιτριγύριζε τις γειτονιές της Αθήνας. Το βράδυ κλείνοντας τον γύρο των γειτονιών επέστρεψε στο καφενείο όπου και συνέχισε το γλέντι αναμένοντας τον θάνατό του. Πάραυτα ο Κακιούσης δεν απεβίωσε το θρυλικό εκείνο βράδυ, αλλά χρόνια αργότερα οικονομικά αδύναμος στο γηροκομείο.

Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών

Ευρίσκεται επι της Σκουφά 43 και Λυκαβηττού. Η ανέγερση του κτιρίου ξεκίνησε την

δεκαετία του 1920 και αποπερατώθηκε το 1929. Στον χώρο του φιλοξενείται το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών, αποτελούμενο απο Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο, το οποίο συνεστήθη το 1929. Αφορά δημόσιο σχολείο πολύ υψηλού επιπέδου, συναρτώμενο με την παιδαγωγική έδρα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Την περίοδο 1940 το σχολείο επιτάχθηκε απο τον στρατό μας και το υπόγειό του χρησιμοποιήθηκε ως καταφύγιο απο τους

βομβαρδισμούς. Στα αλγεινά χρόνια της κατοχής ως χώρος διδασκαλίας, επιστρατεύτηκε και ο γύρω ναός του Αγίου Διονυσίου. Όμως μετά την μεγαλουργία του ελληνικού στρατού το 1940 και την επίλευση των γερμανικών στρατευμάτων στην Αθήνα, το Πειραματικό επιτάχθηκε απο αυτούς, στο οποίο και στεγάστηκαν.

Η παρουσία των γερμανικών στρατευμάτων στο κτίριο του επεσώρευσε και αρκετές ζημιές. Μάλιστα οι Γερμανοί με την γνωστή εκδικητική τους μανία είχαν πρόθεση να ανατινάξουν το κτίριο με την ήττα-αποχώρησή τους απο την Ελλάδα. Τύχη αγαθή όμως δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν το τρομερό σχέδιό τους και έκαναν τελικά σοβαρές ζημιές μόνο στο εργαστήριο Φυσικής –Χημείας. Σημειώνουμε ότι κορυφαίες προσωπικότητες απο το φάσμα του πολιτισμού, της πολιτικής, της τέχνης, αλλά και του επιχειρηματικού κόσμου, αποφοίτησαν απο το λαμπρό Πειραματικό Σχολείο της Σκουφά και διέγραψαν μια σπουδαία καμπύλη πρόοδου και ηθικής δημιουργίας στην ελληνική κοινωνία. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον ακαδημαϊκό - αρχαιολόγο Σπύρο Ιακωβίδη, τον οικονομολόγο-δημοσιογράφο Αντώνη

Παπαγιαννίδη, τον συγγραφέα-κοσμιογράφο Ζάχο Χατζηφωτίου, τον μαθηματικό-συγγραφέα Βαγγέλη Σπανδάγο, τον καθηγητή του MIT Μιχάλη Σ. Τριανταφύλλου, τον τ. πρωθυπουργό Κώστα Αλ. Καραμανλή κ.α.

Ιστορικό αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ευρίσκεται επι της οδού Σκουφά 45. Στην πρώτη φάση της ζωής του, το κτίριο ήταν οικία. Αργότερα μετασκευάστηκε ως Κλινική και στην τελευταία του χρήση φυλάσσει το Ιστορικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα αρχεία του Πανεπιστημίου συνίστανται σε ποικίλης ύλης πανεπιστημιακό υλικό, όπως διοικητικό υλικό της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου, αλλά και αρχεία της Φιλοσοφικής Σχολής, της Θεολογικής, της Φυσικομαθηματικής, της Ιατρικής κ.α. Στο αρχείο αυτό ακόμα περιλαμβάνονται προσωπικά στοιχεία των καθηγητών του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς επίσης και ιδρυμάτων που ανήκουν σ' αυτό, όπως αρκετά Νοσοκομεία ήτοι :

Καπνικαρέας και άλλων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων όπως Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία. Απο τα στοιχεία που προεξάρχουν σ' αυτό το πλούσιο αρχειακό υλικό, είναι τα αναφερόμενα αρχεία στο φοιτητικό και συνδικαλιστικό κίνημα. Τέλος το κτίριο των αρχείων του πανεπιστημίου Αθηνών, είναι επενδυμένο αισθητικά με πορτραίτα επιφανών καθηγητών του Ιδρύματος, απο τον 19-ο αιώνα, μέχρι τις νεότερες δεκαετίες.

Λύκειο των Ελληνίδων

Ευρίσκεται επι της οδού Δημοκρίτου 14. Συνιστά νεοκλασικό κτίριο στο οποίο φιλοξενείται απο το 1935 το Λύκειο των Ελληνίδων. Ως θεσμός το Λύκειο των Ελληνίδων συνεστήθη το 1911, απο την πρωτοπόρο του φεμινιστικού κινήματος στην Ελλάδα και εκδότρη της περίφημης «Εφημερίδος των Κυριών», αλλά και πρόεδρο των «Σουφραζετών» - απο το suffrage (σουφραζέ) που σημαίνει γαλλιστή ψήφος – Καλλιρόη Παρρέν (1859-1940). Η δομή του Λυκείου των Ελληνίδων υπήρξε αντίστοιχη με την δομή των ομογάλακτων Λυκείων σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Το Λύκειο των Ελληνίδων αρχικά φιλοξενήθηκε στο γραφείο της Καλλιρόης Παρρέν στην οδό Μουσών, σημερινή Καραγιώργη Σερβίας. Ακολούθως μετεφέρθη στην οικία του μαικήνα των γραμμάτων Γιώργου

Κατσίμπαλη – ο Κατσίμπαλης σημειώ-νουμε για την ιστορία, πως πέρα απο «πολιτιστικός τροχονόμος» της Αθήνας στην εποχή του και ενθαρρυντής στο συγγραφικό έργο τους κορυφαίων της ελληνικής γραμματολογίας, υπήρξε και ανηψιός του αναγεννησιακού μας πολιτικού άνδρα, λαμπρού υπουργού Εξωτερικών του Ελευθερίου Βενιζέλου-κατ' ουσίαν στυλοβάτης του και πρωθυπουργού της Ελλάδος, Ανδρέα Μιχαλακόπουλου απο την Πάτρα - επι της οδού Όθωνος 4.

Με την αρωγή των σπουδαίων αρχιτεκτόνων Ερν. Τσίλερ, Αρ. Ζάχου και Α. Αδαμαντίου κατασκευάστηκαν αίθουσες του «αρχαϊκού», «βυζαντινού», και «νεοελληνικού» ρυθμού. Απο το 1919 το Λύκειο μετεφέρθη στην οικία Μάκκα, Περιάνδρου 1 και Αμαλίας. Ενώ το 1931 μετακόμισε στο πρώτο δικό του κτίριο, επι της οδού Ακαδημίας 25. Το 1933 είναι η χρονιά ορόσημο για την στέγαση του Λυκείου των Ελληνίδων. Αποκτά το δικό του κτίριο επι της οδού Δημοκρίτου 14, το οποίο θα είναι απο το 1935 – 1933 έγινε η αγορά του χώρου και το 1935 η στέγαση - πλέον μέχρι σήμερα, η κεντρική του στέγη. Στα δέκα χρόνια της κατοχής το Λύκειο γλύτωσε απο την επίταξη των

γερμανών και προέβη στην δημιουργία σημαντικών συσσιτίων, για τα παιδιά. Με τον βομβαρδισμό του Πειραιώς το 1944 στο ιστορικό κτίριο του Λυκείου των Ελληνίδων, στεγάστηκαν 145 βομβαρδισθέντες Πειραιώτες. Όμως ενώ το κτίριο γλύτωσε την καταστροφή από την γερμανική κατοχή, υπέστη σοβαρές ζημιές από τον καταστροφικό σεισμό του 1999. Και την οικονομική λύση για την αναγκαία στατική αποκατάσταση του κτιρίου, έδωσε το ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος». Κεντρικό μέλημα του Λυκείου των Ελληνίδων υπήρξε η προβολή και διαφύλαξη του λαϊκού πολιτισμού. Προς αυτή την κατεύθυνση οργάνωσε Σχολές για αναλφάβητες μητέρες, μαθήματα οικοκυρικών, εικαστικών τεχνών, ελληνικών και ευρωπαϊκών χωρών, «γυμναστικές επιδείξεις», καθώς και δραστηριότητες για την ανάδειξη της δημιουργικό-τητας των παιδιών. Τα «πρωτόλλειά» του ως θεσμός το Λύκειο των Ελληνίδων, δημόσια εκδήλωσε με κεντρική εκδήλωση το 1911, κατά τα «Ανθεστήρια» στο Ζάππειο. Μέχρι και σήμερα το Λύκειο συνεχίζει αδιάλειπτα αρκετές από τις εμπνευσμένες και επιμελημένες άψογα δραστηριότητές του, ιδία στο φάσμα του λαϊκού πολιτισμού. Πάντοτε αποτέλεσε μια άξια εστία καλλιτεχνικής και πολιτισμικής δημιουργίας, με έξοχη ηθικά προσφορά στην ελληνική κοινωνία.

Πλατεία Φιλικής Εταιρείας

Είναι η κεντρική Πλατεία του Κολωνακίου, συνδεδεμένη άρρηκτα στα μεταπολεμικά μας χρόνια ιδίως, με την εκπόρευση της κοινωνικοπολιτικής μας ελίτ. Η Πλατεία χωροταξικά σχεδιάστηκε το 1870. Φέρει το όνομά της από το ομώνυμο κολωνάκι που μαζί με άλλα όπως πρναφέραμε, τοποθετούνταν σε διάφορα σημεία της Αθήνας, ως στοιχείο αποτροπής λοιμών, ασθενειών και θεομηνιών. Από το κολωνάκι εξάλλου αυτό ονοματοδοτήθηκε όλη η περιοχή και στο χώρο της Πλατείας μεταφέρθηκε το 1938. Προς το τέλος του 19-ου αιώνα η Πλατεία είχε μεγάλα πλατάνια, που αποτελούσαν όαση

δροσιάς για τους κατοίκους, ενώ διέθετε και δημοτική βρύση. Το αρχικό όνομα της Πλατείας Κολωνακίου ήταν «Βασιλίσσης Όλγας», μεθύτερα έλαβε το όνομα Κολωνακίου και στα νεότερα χρόνια ονομάστηκε Πλατεία Φιλικής Εταιρείας, προς τιμήν της πρωτοστατούσης στον αγώνα της εθνεγερσίας Φιλικής Εταιρείας. Στο λυκαυγές του 20-ου αιώνα περίξ της Πλατείας λειτουργούσαν μερικά από τα εκλεκτότερα γαλακτοπωλεία των Αθηνών, αλλά και οι πρώτες μπιραρίες, όπως του Φίξ, του Μπαχάουερ κ.α. Μεταπολεμικά

η Πλατεία Κολωνακίου και με τους γύρω δρόμους της αποτέλεσε σύμβολο αστικής ισχύος φιλοξενώ-ντας τις κατοικίες πρωθυπουργών, υπουργών και παραγόντων του επιχειρηματικού κόσμου. Στον χώρο της Πλατείας είναι τοποθετημένες οι προτομές των Φιλικών Παναγιώτη Αναγνωστόπουλου(1790-1854) έργο του Θεόδωρου Παπαγιάννη, του Εμμανουήλ Ξάνθου (1772-1851) έργο του γλύπτη Θωμά Θωμόπουλου (1930), όπως και των Νικολάου Σκουφά (1779-1818)

και Αθανάσιου Τσακάλωφ (1788 – 1851), του οποίου το πραγματικό όνομα ήταν Τεκελής και μαζί με τις πολλές υπηρεσίες του στον αγώνα, ήταν και η δολοφονία του προδοτικού μέλους της Φιλικής Εταιρείας Γαλάτη, που εξεβίαζε και απειλούσε την αποκάλυψη των Φιλικών. Ο Τσακάλωφ παρέλαβε το Γαλάτη μαζί με τον Φιλικό Δημητρώπουλο και κατά το ταξίδι τους στην Πελοπόννησο, τον εξετελέσε στην Ερμιόνη. Είχε απαλλάξει έτσι ο μέγας έλληνας φιλικός την εταιρεία από έναν προδότη, που θα δυναμίτιζε την προσφορά και παρουσία της στον αγώνα.

Θεολογίτειον

Ευρίσκεται επι της οδού Καψάλη 4. Συνίσταται σε ένα τριώροφο κτίριο που οικοδομήθηκε στις αρχές του 20-ου αιώνα και φιλοξενεί στον χώρο του, την Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων. Το κτίριο ονοματοδοτήθηκε προς τιμήν του κληροδότη του Δημητρίου Θεολογίτη, μεγαλεμπόρου των Αθηνών. Ο Θεολογίτης υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής του Κόμματος των Φιλελευθέρων και προσωπικός συνάμα φίλος του μεγάλου Ελευθερίου Βενιζέλου. Στα δίσεκτα χρόνια της γερμανοϊταλικής κατοχής, το κτίριο επετάχθη απο τους Ιταλούς. Με το πέρας της δεκαετίας του 1940, στο Θεολογίτειο στεγάστηκε η Περιηγητική Λέσχη, παραμένοντας στον χώρο μέχρι το 1950.

Καφέ Βυζάντιο

Ευρίσκετο επι της Πλατείας Κολωνακίου, εκεί που σήμερα υφίσταται η Καφετέρεια-εστιατόριο «JK», η οποία έκλεισε πρίν λίγο καιρό. Το Βυζάντιο συνιστούσε αδιαμφισβήτητα το κεντρικότερο στοιχείο της κοινωνικής ταυτότητας του Κολωνακίου. Πρωτολειτούργησε το 1910. Και μέχρι και το κλείσιμό του, αποτελούσε ένα απο τα κορυφαία κοσμικά στέκια της Αθήνας. Διανοούμενοι, καλλιτέχνες, πολιτικοί, επιχειρηματίες, πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, κ.α. υπήρξαν θαμώνες του περίφημου «Βυζαντίου». Σ' αυτούς περιλαμβάνονταν ο Σοφοκλής Βενιζέλος, ο Γ. Παπανδρέου, η εκδότης της «Καθημερινής» Ελένη Βλάχου, ο καθηγητής της νομικής Αλέξανδρος Σβώλος, ο Μάνος Χατζηδάκης κ.α. Μεταπολεμικά ο χώρος γνώρισε την υψηλότερη ακμή του, συνιστώντας την καρδιά της μεγαλοστικής Αθήνας. Έκλεισε στις αρχές της δεκαετίας του '70, αφήνοντας ένα δυσαναπλήρωτο κενό στην κοινωνική και πολιτισμική ταυτότητα του Κολωνακίου.

Πατριάρχου Ιωακείμ

Συνιστά έναν απο τους κεντρικούς δρόμους του Κολωνακίου. Το προηγούμενο όνομά της ήταν «Κυνοςάργους». Η Πατριάρχου Ιωακείμ φιλοξενούσε στις πολυκατοικίες της μερικά απο τα λαμπρότερα πνεύματα των Αθηνών. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον πρωτοπόρο του κινήματος του δημοτικισμού στην Ελλάδα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, αλλά και τον ασίγαστο συγγραφικά και θεωρούμενο Μπαλζάκ της Ελλάδας Μίτια Καραγάτση. Στην Πατριάρχου Ιωακείμ λειτουργούν δυο απο τους αγαπημένους κινηματογράφους των Αθηνών. Αφενός μεν ο χειμερινός «Έμπασυ» επι της Πατριάρχου Ιωακείμ που άνοιξε τις πύλες του για το κοινό το 1962, αφετέρου δε ο θερινός «Αθηναία» στην παρακείμενη οδό Χάρητος 50, ο οποίος ξεκίνησε να λειτουργεί το 1979. Στην φωτογραφία, η οδός Πατριάρχου Ιωακείμ, τις μεταπολεμικές μας δεκαετίες.

Οικία Μ. Καραγάτση

Με την Πατριάρχου Ιωακείμ και σε πολυκατοικία στην συμβολή αυτής με την Ηροδότου, συνέδεσε την παρουσία του, όπου και διέμενε στην δύση της ζωής του, ο αξεπέραστος συγγραφέας της γενιάς του '30 Μίτια Καραγάτσης, κατά κόσμον Δημήτρης Ροδόπουλος (1908-1960), αδελφός του τ. προέδρου της Βουλής επι ΕΡΕ, υπουργού και κραταιού μεταπολεμικού πολιτικού μας στελέχους Κωνσταντίνου Ροδόπουλου. Και ειδικότερα κατά το διάστημα (1956-1960). Στον πρωθύστερο βίο του ο Μίτια Καραγάτσης, διέμενε επι της οδού Σπάρτης 14 στην Πλατεία Αμερικής τότε «Αγάμων». Αργότερα μετακόμισε στο Κολωνάκι σε διαμέρισμα επι της Σκουφά και Μασσαλίας, για να καταλήξει τελικά στην Πατριάρχου Ιωακείμ.

Οδός Μαρασλή

Είναι η οδός που φιλοξενεί το μεγαλύτερο νοσοκομείο στην Ελλάδα «Ευαγγελισμός». Ονοματοδοτήθηκε προς τιμήν του μεγάλου εθνικού ευεργέτη Γρηγορίου Μαρασλή. Με την έλευση του 20-ου αιώνα η Μαρασλή αποτέλεσε δρόμο αναψυχής για τους Αθηναίους. Μάλιστα είχε και αρκετές γράνες στις οποίες τα μικρά παιδιά αναζητούσαν βατράχια.

Μαράσλειο Διδασκαλείο

Ευρίσκεται επι της οδού Μαρασλή 4 και συνιστά ένα απο τα αρχιτεκτονικά στολίδια του Κολωνακίου. Το περικαλλές νεοκλασικό κτίριο ανηγέρθη το 1905 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Δημητρίου Καλλία, για να φιλοξενήσει το «Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης». Ο χώρος στον οποίο κτίστηκε το διδασκαλείο παραχωρήθηκε απο την Μονή Πετράκη. Η οικοδόμηση του κτιρίου παρέμεινε ανολοκλήρωτη δοθέντος ότι δεν επαρκούσαν τα αρχικώς διατεθέντα κονδύλια απο το κράτος. Τελικά με γενναία χορηγία του ομογενούς επιχειρηματία Γρηγορίου Μαρασλή (1831-1907) αποπερατώθηκε το κτίριο. Επακολούθησαν προ-σθήκες στο αρχικό κτίριο σε σχέδια του αρχιτέκτονα Νικολάου Μητσάκη (1891-1941). Ως προς την ιστορική του διαδρομή το Μαράσλειο, υπήρξε συνέχεια του πρώτου Δημόσιου Διδασκαλείου, το οποίο συνεστήθη το 1878. Την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων το κτίριο μετατράπηκε σε νοσοκομείο. Πρίν την δημιουργία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών το 1933, το «Μαράσλειο Διδασκαλείο» είχε δομή τετρατάξιου, τριτάξιου και πεντατάξιου διδασκαλείου και έκτοτε λειτούργησε ως «Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία». Το 1989 έκλεισε ο κύκλος ζωής της. Στις μέρες μας τα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Μαρασλείου, ανήκουν στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ένα μείζον ιστορικό γεγονός συνδεδεμένο με τα εκπαιδευτικά μας δρώμενα, συναρτάται με το Μαράσλειο Διδασκαλείο. Ειδικότερα τον Μάιο του 1925 διαδραματίστηκαν τα «Μαρασλειακά», που ήταν η κάθετη αντίδραση στην συντελούμενη τότε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Το 1924 υπήρξε κομβικό ορόσημο στην ιστορία του «Μαρασλείου Διδασκαλείου». Πρωτολειτούργησαν λοιπόν η «Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία», που είχε ως μέλημα την μετεκπαίδευση των πτυχιούχων, οι οποίοι θα επάνδρωναν τα διδασκαλεία. Διευθυντής της Μαρασλείου ανέλα-

βε τότε, ο εκ της κορυφαίας μεταρρυθμιστικής εκπαιδευτικής μας τριανδρίας Τριανταφυλλίδης, Γληνού, Δελμούζου, Δημήτριος Γληνός (1882-1943). Παράλληλα συνδιευθυντής του Μαρασλείου, έγινε ο Αλέξανδρος Δελμούζος (1880-1956). Οι σφοδρές αντιδράσεις με τα «Μαρασλειακά» είχαν να κάνουν με την οξεία αντίδραση απέναντι στην καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας, αλλά και με την διδασκαλία της ιστορίας απο την πρωτοπόρο Ρόζα Ιμβριώτη (1898-1977), που ερμηνεύονταν ως αντεθνική διδασκαλία. Ο οξύς χαρακτήρας που προσέλαβαν τα γεγονότα οδήγησε στην απομάκρυνση των δημοτικιστών Γληνού και Δελμούζου απο την Μαράσειο, όπως και των συνεργατών τους.

Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή

Ευρίσκεται επι των οδών Σουηδίας 52 και Αλωπεκής. Πρόκειται για συστοιχία τριών κτιρίων στην οποία φιλοξενείται η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή, η οποία συνεστήθη το 1886. Το πρώτο κτίριο της συστοιχίας οικοδομήθηκε το 1886 σε σχέδια του Gr Penrose, εν συνεχεία ανηγέρθη το δεύτερο κτίριο σε σχέδια του Άγγλου Heaton Comyn, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως ξενώνας και μετέπειτα βιβλιοθήκη και τέλος ανηγέρθη το τρίτο κτίριο το 1974, για να χρησιμοποιηθεί ως αρχαιολογικό εργαστήριο. Πλούσια σε υλικό η βιβλιοθήκη της Σχολής, περιέχει την συλλογή «Φίνλεϋ», όπως και τα σημειώματα των ανασκαφών του Άρθουρ Έβανς.

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

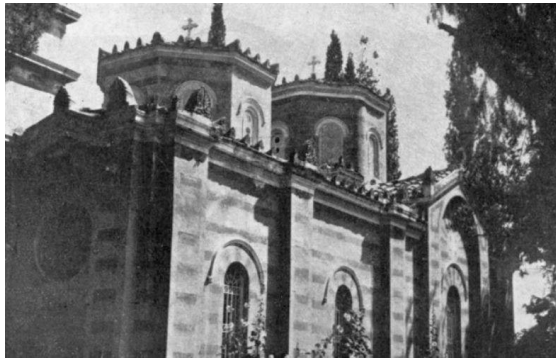
Ευρίσκεται επι της οδού Σουηδίας 61. Συνιστά ένα ωραίο νεοκλασικό κτίριο σε σχέδια των αμερικανών αρχιτεκτόνων Βάν Πόλτ (Van Pelt) και Στ. Τόμπσον, το οποίο ανηγέρθη το 1923, προκειμένου να φιλοξενήσει την βιβλιοθήκη των Γεωργίου (1786-1854) και Ιωάννου (1844-1932) Γενναδίου, την οποία παραχώρησε ο Ιωάννης Γεννάδιος το 1922 στην Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών. Ο χώρος ανήκε στην Μονή Πετράκη. Το δημόσιο τον απαλλοτρίωσε και τον παραχώρησε δωρεάν στην Γεννάδειο. Το κόστος της ανέγερσης του κτιρίου καλύφθηκε απο αμερικάνικους φορείς. Απο τις ατυχείς στιγμές στην ιστορία της Σχολής η περίοδος της κατοχής, κατά την οποία εκλάπησαν συλλογές της. Η Γεννάδειος βιβλιοθήκη με το πολυπεπίπεδο ιστορικό της αρχείο, συνιστά μια ατίμητη πηγή μελέτης της ελληνικής ιστορίας της περιόδου (15-ος- αρχές 20-ου αιώνας) για τους μελετητές. Στο πλούσιο και σπάνιο υλικό της περιέχονται βιβλία, χάρτες και έγγραφα ανεκτίμητης αξίας. Η πρωτογενής συλλογή που ανήκε στον Ιωάννη Γεννάδιο και δωρήθηκε στην Αμερικάνικη Σχολή, περιελάμβανε 20.000 τόμους, εμπλουτίζονταν διαρκώς απο τον ίδιο τον Γεννάδιο, μέχρι και το θάνατό του. Παράλληλα με το σπουδαίο ιστορικό της υλικό, η Γεννάδειος απέκτησε σταδιακά και υπερπολύτιμα αρχεία, ιδιωτικά. Ενδεικτικά είναι αυτά του Ιωάννη Γενναδίου, του Ερρ. Σλήμαν, της οικογένειας Δραγούμη, του Γ. Σεφέρη, του Οδυσ. Ελύτη. Το κόστος λειτουργίας της Γενναδείου Βιβλιοθήκης, καλύπτεται απο την Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών.

Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών

Ευρίσκεται επι της οδού Σουηδίας 54. Πρόκειται για ένα καλαίσθητο νεοκλασικό διώροφο κτίριο, που ανηγέρθη το διάστημα (1887-1889), με σκοπό να στεγάσει την Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών. Ο χώρος στον οποίο κατασκευάστηκε το κτίριο, ήταν ιδιοκτησία

της Μονής Πετράκη και παραχωρήθηκε με πρωτοβουλία του Χαριλάου Τρικούπη απο το Δημόσιο στους Αμερικανούς, που είχαν απευθυνθεί στον πρωθυπουργό για να εξεύρουν στέγη, για την ανέγερση της Σχολής. Η σχολή συνεστήθη το 1881 και ξεκίνησε την δραστηριότητά της στην Ελλάδα το 1882. Αρχικά η Σχολή είχε στεγαστεί σε κτίριο επι της Λεωφόρου Αμαλίας, (απέναντι απο την Πύλη του Αδριανού) ένθεν της Ευαγγελικής εκκλησίας. Σημαντική υπήρξε εδώ στην ευχερή λειτουργία της σχολής, η συνδρομή του πρώτου ιερέα και ιδρυτή της ευαγγελικής εκκλησίας στην Ελλάδα πατέρα Καλαποθάκη. Απο το 1887 η Σχολή φιλοξενήθηκε στο Μέγαρο Μελά, επι της Πλατείας Κοτζιά. Το κτίριο το οποίο ανηγέρθη στις 12 Μαρτίου 1887, καθοδόν επεκτάθηκε. Το 1920 οικοδομήθηκε το οικοτροφείο της σχολής (Loring Hall) σε σχέδια του Στιούαρτ Τόμπσον (St. Thompson). Πάραυτα λειτούργησε δέκα χρόνια αργότερα το 1930. Το οικοτροφείο αίρει το όνομά του στον δικαστή Loring ο οποίος χρημάτισε πρόεδρος του Συμβουλίου των Επιτρόπων της Σχολής. Το 1959 έλαβε χώρα επέκταση με μια νέα πτέρυγα, ενώ το 1991 επακολούθησε προσθήκη και μιας ακόμα πτέρυγας. Απο τις μείζονες προσφορές της Σχολής στην Ελλάδα, υπήρξαν οι ανασκαφές στην αρχαία αγορά την δεκαετία του 1930, οπότε και επωμίστηκε το κόστος των απαλλοτριωμένων ιδιοκτησιών της περιοχής.

Μονή Πετράκη

Ευρίσκεται επι της οδού Γενναδίου 14. Συνιστά βυζαντινό ναό αφιερωμένο στους Αγ. Ασώματους Ταξiάρχες. Αποτελεί απο τους αρχαιότερους στην πόλη (εκτιμάται στο τέλος του 10-ου αιώνα) με μετέπειτα τρούλο και είναι το καθολικό της Μονής Πετράκη. Πρόκειται για τεχνοτροπία σύνθετου τετρακίονιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο. Εσωτερικά ο ναός διακοσμείται με αγιογραφίες του 18-ου αιώνα. Τον 17-ο αιώνα αφίχθη στην Αθήνα

απο την Δημητσάνα ο γιατρός Πέτρος Παπασταμάτης, που μόνασε στην Μονή του Αγίου Ιωάννου Καρέα, λαμβάνοντας το όνομα Παρθένιος που έμεινε γνωστός ως ο Παρθένιος Πετράκης. Το 1673 ο Πετράκης προέβη στην επισκευή της Μονής που τιμητικά πήρε το όνομά του «Μονή Πετράκη». Πρωθύστερα η Μονή ονομάζονταν, Μονή Ασωμάτων του Κουκουπούλη. Για ένα μεγάλο διάστημα 18-ος αιώνας – μέχρι και το 1840, όλοι οι

καλόγηροι της Μονής κατάγονταν απο την οικογένεια Πετράκη. Εξαίρεση στην παράδοση ο γιατρός Ανδρέας Πετράκης, που απέκλινε απο τον προορισμό της οικογένειας και διετέλεσε επι βασιλέως Όθωνος Δήμαρχος της Αθήνας, αλλά και υπουργός του Γεωργίου του Α'. Στο διάβα του χρόνου και με την ιερή παρουσία της, η Μονή Πετράκη δημιούργησε

με τις δωρεές και τα κληροδοτήματα μεγάλη περιουσία. Την περίοδο της Οθωμανικής δουλείας, η Μονή προσέτρεξε ηθικά και οικονομικά τους αδυνάτους και τους αναξιοπθύντες της Αθήνας. Στην απελεύθερη απο τους Τούρκους Ελλάδα, η Μονή συνεχίζοντας την πελώρια εθνοφελή προσφορά της, παραχώρησε μαγάλο τμήμα της κτηματικής περιουσίας της προκειμένου να ανεγερθούν ευαγή ιδρύματα. Αφότου έκσπασε η Μικρασιατική

τραγωδία, η Μονή Πετράκη πρόσφερε αρχικά στέγη στα κελιά της, σε πολλούς ξεριζωμένους Έλληνες, που εισέρρεαν κατά κύματα στην Ελλάδα. Ενώ στα αλγεινά χρόνια της γερμανικής κατοχής, η Μονή παράσχε στον αθηναϊκό λαό πολυεπίπεδη ανθρωπιστική προσφορά. Τέλος σημειώνουμε ότι στον αύλειο χώρο του ναού, ευρίσκεται ο τάφος του Διδασκάλου του Γένους Κωνσταντίνου Οικονόμου, του εξ Οικονόμων (1780-1857).

Το παρόν κείμενο είναι απόσπασμα από το Βιβλίο μου «ΑΘΗΝΑ, ζαφειρόπετρα.....», που πραγματεύεται την κοινωνική, πολιτισμική και αυτοδιοικητική ταυτότητα της Αθήνας μας.

****Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι υποψήφιος Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, στην Α΄ Αθηνών***

www.panosavramopoulos.blogspot.gr